

Rolul științelor socioumane în demersul academic românesc modern^{*}

(The role of social sciences and humanities in the modern Romanian academic setting)

DANIEL DAVID^{a,b*}, IOAN AUREL POP^a

^aUniversitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, România, str. Mihail Kogălniceanu nr. 1, Cluj-Napoca

^bIcahn School of Medicine at Mount Sinai, New York, SUA

After a preliminary introduction in the fundamentals of scientific research, we analyze the role and the characteristics of social sciences and humanities in the modern academic environment. In the end, we discuss implications for the improvement of Romanian research in these domains, so that it can be better connected to the best international practices in the field.

Keywords: Social science and humanities, Scientific research, Publications

Rolul științelor socioumane în demersul academic modern

Cercetarea științifică este un demers structurat metodologic, prin care se generează cunoaștere cu scopul de a rezolva probleme teoretice și/sau practice. Problemele pot fi existente și/sau create; în demersul științific, uneori, punerea/inventarea de noi probleme este mai importantă decât rezolvarea problemelor existente, deoarece astfel se pot naște paradigme inovative [1]. Uneori, cunoașterea poate fi generată și prin întâmplare, caz în care aceasta este ulterior, organizată metodologic. Cunoașterea generată prin cercetare științifică se materializează, apoi, în publicații (articole/capitole/cărți), patente și/sau produse și servicii inovative către comunitate/mediul socioeconomic. Conferințele științifice sunt modalități intermediare de diseminare a cunoașterii, care în final trebuie materializată, pentru a putea fi analizată și utilizată adecvat, în modalitățile tradiționale menționate anterior [vezi pentru detalii 2].

În cazul științelor sociale, materializarea cunoașterii se face, în primul rând, sub formă de publicații și mai rar în forma unor patente. De asemenea, aceasta se poate realiza, frecvent, în forma unor produse (ex. teste psihologice) și/sau servicii inovative (ex. protocoale de psihoterapie) către comunitate. Publicațiile sunt reprezentate de capitole/cărți și articole, într-o proporție

relativ egală, cu mici diferențe, în funcție de știința socială (de exemplu, dacă în psihologia experimentală articolele sunt ușor mai reprezentative decât capitolele/cărțile, în psihoterapie lucrurile stau invers).

În cazul științelor umaniste, materializarea cunoașterii se face, predominant, sub formă de publicații. Uneori, aceasta se poate exprima și în produse (de exemplu artefacte arheologice) și/sau servicii inovative (de exemplu de demografie) către comunitate. Patentarea este mai rară în științele umaniste, fără a fi, însă, imposibilă. Majoritatea publicațiilor sunt reprezentate de capitole/cărți, fără însă a se ignora și rolul articolelor.

Așadar, trebuie să fim atenți în țară să exprimăm aceste practici internaționale în mod corect! Au fost, uneori, tendințe care au încercat să anuleze astfel de practici, promovându-se, cu obstinație practici specifice științelor naturii (de exemplu mai ales publicații de tip articole, iar acestea, adesea, indexate Web of Science). Noi credem că este corect și normal ca științele socioumane din țară să nu fie tratate altfel decât sunt ele tratate la universitățile de top cu care dorim să ne comparăm! Cum ar fi dacă am cere colegilor din științele naturii, dominant, publicații sub formă de capitole/cărți? Ar fi o alterare de neacceptat a practicilor internaționale specifice acestor științe. În științele mai experimentale, flexibilitatea și rapiditatea publicațiilor prin articole este un factor

^{*}Prezentul articol sintetizează prezentările celor doi coautori din cadrul evenimentului organizat de Revista de Politica Științei și Scientometrie, în cadrul Universității din București, în decembrie 2013: "Universitățile și Cercetarea din România Încotro?". Ambii autori au statul de autor principal, ordinea fiind alfabetică

absolut necesar și, așadar, dominant în organizarea lor (fără a se ignora capitolele/cărțile). În științele socioumane, sintezele și integrările reflexive, exprimate prin capitole/cărți, sunt elementul fundamental (fără a se ignora articolele, mai ales acolo unde aceste științe sunt și experimentale).

În acest context, trebuie eliminat un mit existent asupra științelor socioumane, și anume că acestea ar fi preponderent, orientate disciplinar. Științele socioumane au intrat și intră în cercetări complexe multi-, inter- și transdisciplinare; problemele lumii fiind complexe, doar astfel de demersuri integrative le pot aborda cu succes. Iar dintre problemele majore cu care se confruntă civilizația umană, multe au o componentă socioumană dominantă (de exemplu sănătatea mintală, schimbările demografice, migrația, îmbătrânirea populației, coeziunea socială etc.).

Acestea fiind spuse, trebuie remarcat și asumat, foarte clar, faptul că științele socioumane au o particularitate fundamentală: cunoașterea generată prin cercetare științifică devine parte a culturii unui popor! Așadar, setul de bune practici în publicare capătă valențe specifice. Să le prezentăm, succint, în continuare [vezi și 3]:

(1) contribuind la cultura unui popor, evident, științele socioumane trebuie să publice în limba aceluia popor;

(2) dezbaterile științifice asupra unei teme cu relevanță culturală se realizează, performant, în cadrul culturii respective, astfel că publicațiile în limba aceluia popor sunt fundamentale;

(3) cultura unui popor trebuie însă internaționalizată. Acest demers are două funcții. Prima funcție se referă la necesitatea de a internaționaliza propria cultură pentru a o face cunoscută cât mai larg, marcând, astfel, cultura și civilizația universală. A doua funcție se referă la necesitatea unui feedback critic, din afara culturii proprii, pentru a se evita dezvoltarea unor idei și programe regresive, rupte de mișcarea generală a civilizației și culturii univereale. Acest lucru se poate realiza doar prin publicații și contribuții internaționale.

Așadar, un specialist în științele socioumane are un rol complex și complicat. Ideile și rezultatele sale au funcție științifică și culturală. În consecință, ele trebuie prezentate atât în limba națională – pentru a fi analizate critic în contextul culturii proprii și pentru a contribui la zestrea culturală națională -, cât și în limbi de circulație internațională – pentru a fi analizate critic în context internațional și, dacă merită, pentru a intra în zestrea culturală universală. Părăsirea acestui echilibru duce la nerealizarea rolului pe care științele socioumane îl au în lumea modernă. Astfel, în științele socioumane, publicarea cunoașterii generate prin cercetare științifică doar în limba națională poate duce la programe regresive și vetuste, deoarece ideile nu sunt analizate critic prin prisma setului de bune standarde internaționale ale domeniului. Publicarea doar în limbi de circulație internațională a rezultatelor din științele socioumane generate în țară face ca ele să nu contribuie la cultura națională și, adesea, să nu poată fi analizate critic în contextul cultural în care au fost generate. Așadar, gândind într-o logică hegeliană, teza și antiteza trebuie să ducă la o sinteză de echilibru, care să ne asigure un avantaj competitiv. Orice exagerare într-o parte sau alta duce la pierderea acestui avantaj competitiv.

Referințe selectiv

- [1] Kuhn, T. S. (1962). *The structure of scientific revolutions*. Chicago: University of Chicago Press.
- [2] David, D. (2006). *Metodologia cercetării clinice*. Editura Polirom, Iași.
- [3] David, D. (2007). Unde ne-am pierdut? Cazul științelor socio-mane. *Revista 22*. <http://www.revista22.ro/unde-ne-am-pierdut-brcazul-stiintelor-socioumane-3503.html>.

*Autor corespondent: daniel.david@ubbcluj.ro